

**Nasjonalparkstyret
for Reinheimen**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk Fjellsenter,
Brubakken 2, 2686 Lom
Norsk Tindesenter
Havnegata 2, 6300 Åndalsnes

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 04
fminpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/reinheimen>

Turstilaget Lom Nasjonalparklandsby, v/Egil Olav Nyrnes

Saksbehandler Kristine Sørli

Vår ref. 2021/1561-7 432.2

Dykkar ref.

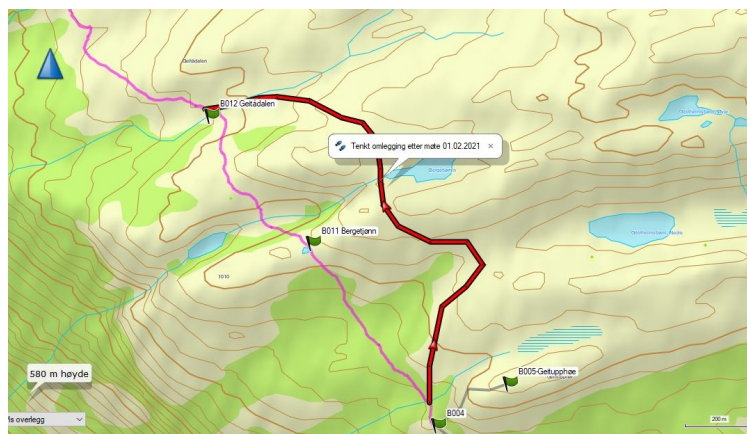
Dato 15.03.2021

Ottadalen landskapsvernområde - etablering og merking av turstig - Turstiglaget Lom Nasjonalparklandsby

Nasjonalparkstyret har i møte 12.03.21 gjort slik vedtak i saka:

«Vedtak

Med heimel i verneforskrift for Ottadalen lvo § 3, pkt. 1.3 d), og pkt. 4.2, får Turstiglaget Lom Nasjonalparklandsby dispensasjon til å etablere og merke ny turstig mellom Stavåsen og eksisterende turstig til Geitupphøe, som vist i kartskissa under:

Etablering av ny turstig i randsona, og innafor Ottadalen lvo, vil ikkje påverke verneverdiane eller skade verneføremålet i nemneverdig grad.

Dispensasjon er gjeve med følgjande vilkår:

- Den nye stigtraseen frå Stavåsen til eksisterande stig mot Geitupphøe, skal leggjast frå Geitådalen om utløpet av øvre Bergetønn, av omsyn til sårbar kongeørnlokalitet.
- Endeleg trase skal avklarast med forvaltar i felt på barmark, av omsyn til landskapet, terreng og for å unngå unødig terrengslitasje.
- Turstigen skal merkast etter nasjonal skiltstandard for turstigar, slik som eksisterande turstigane knytt til Lom Nasjonalparklandsby.
- Turstiglaget Lom Nasjonalparklandsby har ansvar for drift og vedlikehald av den nye turstigen.

Nasjonalpark	Reinheimen
Naturreservat	Brettingsmoen
Landskapsvernområde	Tafjorden-Reindalen, Trollstigen, Romsdalen, Lordalen, Finndalen, Ottadalen

- *Nasjonalparkstyret for Reinheimen kan krevje at Turstiglaget Lom Nasjonalparkslandsby, fjernar stimerkinga dersom ferdsel fører til terrengslitasje, er til ulempe for villrein, vilt eller andre verneverdiar i området.*
- *Rundturen skal marknadsførast i Lom nasjonalparklandsby sin turkartbrosjyre som ein sommartur.*
- *Merking av rundturen inn i Ottadalen landskapsvernområde gjeld for 10 år, fram til 2031. I 2031 skal tilretteleggingstiltaket evaluerast, for å vurdere eventuelle konsekvensar for villrein i området.*

Det vert gjort merksam på at dispensasjon gjeld i høve verneforskrift for Ottadalen landskapsvernområde. Tiltakshavar må avklare tilrettelegginga med grunneigar og evt andre aktørar. Det vert gjort merksam på at SNO vil kontrollere at tiltaket er gjennomført i samsvar med vedtaket.»

Klage:

Vedtaket kan klagast inn for Miljødirektoratet av partar i saka eller andre som har rettsleg klageinteresse med ein frist på 3 veker jf. forvaltningslova § 28. Ei eventuell klage skal rettast til Miljødirektoratet, men sendast til Nasjonalparkstyret for Reinheimen.

Med helsing

Kristine Sørli
nasjonalparkforvaltar

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Vedlegg:

Saksprotokoll i Nasjonalparkstyret for Reinheimen – 12.03.2021, sak 16/2021

Kopi til:

Reinheimen-Breheimen villreinutval v/Knut
Granum
Statens naturoppsyn v/Thomas Rødstøl
Mari Melbø Rødstøl
Statens Naturoppsyn v/Per Olav Haugen
Villreinnemda for Reinheimen-Breheimen
Lom kommune
Statsforvalteren i Innlandet

Arkivsaksnummer: 2021/1561-5

Saksbehandlar: Kristine Sørleie

Dato: 02.03.2021

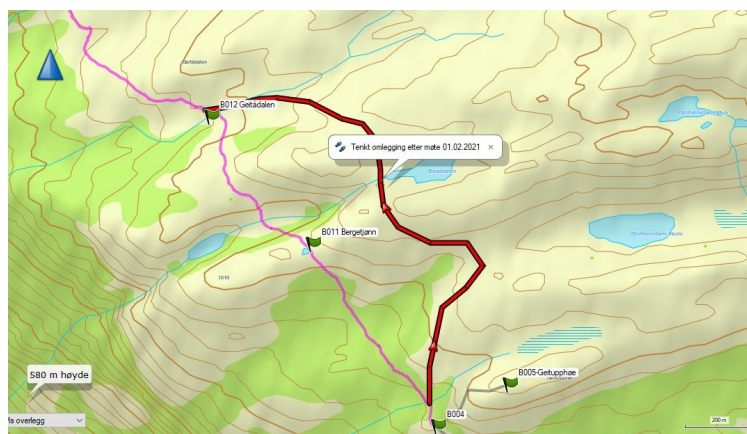
Utval	Utvalssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Reinheimen	16/2021	12.03.2021

Saksprotokoll i Nasjonalparkstyret for Reinheimen - 12.03.2021

Samrøystes som innstillinga.

Vedtak

Med heimel i verneforskrift for Ottadalen Ivo § 3, pkt. 1.3 d), og pkt. 4.2, får Turstiglaget Lom Nasjonalparklandsby dispensasjon til å etablere og merke ny turstig mellom Stavåsen og eksisterande turstig til Geitupphøe, som vist i kartskissa under:

Etablering av ny turstig i randsona, og innafor Ottadalen Ivo, vil ikkje påverke verneverdiane eller skade verneføremålet i nemneverdig grad.

Dispensasjon er gjeve med følgjande vilkår:

- Den nye stigtraseen frå Stavåsen til eksisterande stig mot Geitupphøe, skal leggjast frå Geitådalen om utløpet av øvre Bergetønn, av omsyn til sårbar kongeørnlokalitet.
- Endeleg trase skal avklarast med forvaltar i felt på barmark, av omsyn til landskapet, terreng og for å unngå unødig terrengslitasje.
- Turstigen skal merkast etter nasjonal skiltstandard for turstigar, slik som eksisterande turstigane knytt til Lom Nasjonalparklandsby.
- Turstiglaget Lom Nasjonalparkslandsby har ansvar for drift og vedlikehald av den nye turstigen.
- Nasjonalparkstyret for Reinheimen kan krevje at Turstiglaget Lom Nasjonalparkslandsby, fjernar stimerkinga dersom ferdsel fører til terrengslitasje, er til ulempe for villrein, vilt eller andre verneverdiar i området.
- Rundturen skal marknadsførast i Lom nasjonalparklandsby sin turkartbrosjyre som ein sommartur.

- Merking av rundturen inn i Ottadalen landskapsvernområde gjeld for 10 år, fram til 2031. I 2031 skal tilretteleggingstiltaket evaluerast, for å vurdere eventuelle konsekvensar for villrein i området.

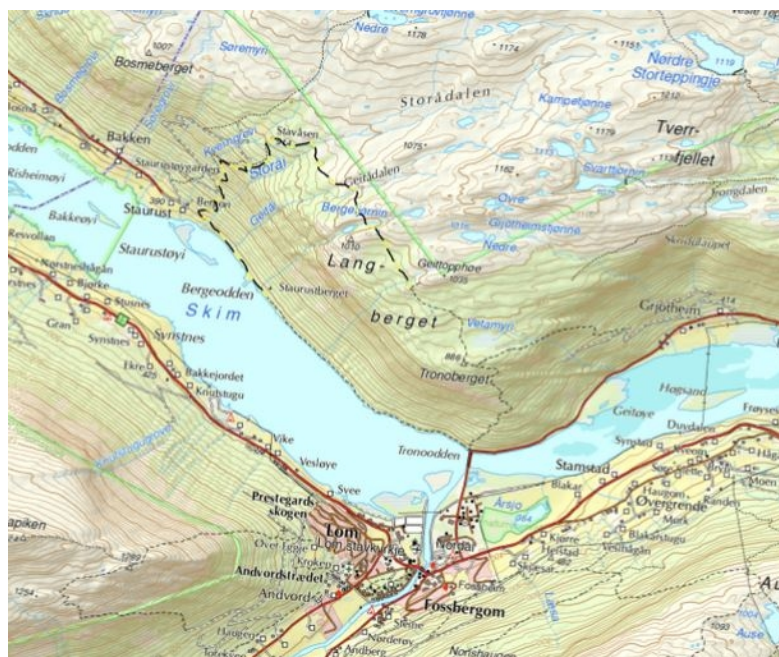
Det vert gjort merksam på at dispensasjon gjeld i høve verneforskrift for Ottadalen landskapsvernområde. Tiltakshavar må avklare tilrettelegginga med grunneigar og evt andre aktørar. Det vert gjort merksam på at SNO vil kontrollere at tiltaket er gjennomført i samsvar med vedtaket.

Dokument i saka

- Søknad frå Turstiglaget Lom Nasjonalparklandsby, v/Egil Olav Nyrnes 18.01 og 22.01.21
- Uttale frå Reinheimen-Breheimen Villreinutval, 11.02.21
- Uttale frå Villreinnemnda for Reinheimen-Breheimen, protokoll 2021 sak 11, 02.03.21

Saksopplysningar

Turstiglaget Lom nasjonalparklandsby søker om ny tilrettelegging mellom Geitupphøe fram til Stavåsen og vidare ned til garden Staurust ved Ottaelva. Det eksisterer ein merka stig frå Tronodden til Geitupphøe, og langs Skim/Ottaelva frå Tronodden til Staurustberget. På strekninga frå Stavåsen ned til Skim/Ottaelva skal det også utarbeidast informasjon om "Olavsråket" frå Lesja til Lom. Denne strekningen skal merkast slik at det følgjer den gamle setervegen ned frå Stavåsen. Den svarte stipla lina i kartet under viser planlagt ny stigmerking for rundtur i randsona til verneområdet.

Av sensitiv artsdatabase går det fram at det er registrert sårbare fuglelokaliteter i området under Tronoberget, både Hubro og Kongeørn. Med bakgrunn i kunnskap om fuglelokalitetane vart det gjennomført eit Teams-møte 01.02.21, der søkjar, rovviltansvarleg hjå statsforvaltaren, Lom kommune, Geir Høitomt i Kistefoss skogtenester og forvaltarar deltok.

Kartet t.v er henta frå *Sensitiv artsdata*, og er unntatt off. jf. § 24, 3. ledd

Det er fleire år sidan Hubro er lokalisert i området, men kongeørnlokaliteten har vore brukt i seinare år, og er særleg sårbar i hekketida, mellom 01.02.-15,07

(jf. kart over). Uro i tidlig etableringsfase kan resultere i at hekking uteblir, medan uro i rugetid/ungetid kan føre til at arten skyr reiret eller at egg/ungar døyr (på grunn av f.eks. kaldt vær/nedbør). På grunn av den sårbare kongeørnlokaliteten nær ny turstig, ble det avklart med søkjar om å leggje ny stig ca 1000 m lenger austover, innafor Ottadalen landskapsvernområde.

Søkjar sendte ny søknad og kartskeisse 22.01.21, og skriv følgjande:

«Takk for rettleiing! Eg sender vedlagt eit kartutsnitt som syner turstigen på kartverket sitt kart der nasjonalparkgrensa er innteikna. Eg sender og eit vedlegg som syner teksta som er tenkt på infotavle ved Stavåsen. Som ein ser handlar denne teksta mykje om ferdselsvegen mellom Lesja og Lom. Vi fekk innspel om at det kunne vera smart å få med info om Reinheimen. Det er sikkert lurt at forvaltninga sjølv formulerer dette for å få presise ordval. Infotavler er tenkt på tre plassar ned frå Stavåsen og ei ved Tronodden. Turstigen mellom aksla på Geitupphøe til Stavåsen er tenkt å fylgje eit allereie nesten samanhengande synbart råk brukt av dyr, jegerar og andre. Målet vårt er å få kulturstigen ferdig til olsok 2021. Vi håpar forvaltninga ser positivt på tiltaket vårt.»

Tekst om «Olavsrådet»

Stavbrekka – Stavåsen.

«Det er skade,» sagde kongen, «at ein skal brenne so fager bygd.»

Snorre Sturlason (1179-1241) skreiv dei norske kongesogene. Om Heilag Olav si ferd frå Lesja til Lom i året 1021 skreiv han at kongen fór over Lordalen, og kom ned ein stad som heiter Stavebrekka.

Dei siste åra er denne gamle ferdselsvegen, som kallast Olavsrådet registrert. Olavsrådet går frå N. Vigga på Lesja, innover på sørsida av Lordalen og gjennom Vesleskaret. Frå Vesleskaret går vegen framover Rååfjellet og ned til austenden av Honnsjoen. Frå her går den så vidare fram hit til Stavåsen og Stavebrekka. Registreringa av Olavsrådet viser ei sterk varding av vegen. Omlag 300 vardar, enkelte av dei er opp til to meter høge.

Langsetter vegen er det og fleire gravrøyser og også ein gravhaug som ligg like opp i lia her.

Snorre skriv vidare: Kongen kom fram på Stavebrekka og såg ned i Lomsbygda. Han tykte bygda var så fager.

«Det er skade,» sagde kongen, «at ein skal brenne so fager bygd.» Kongen rekna nok med å treffe på hard motstand blant lomverane, da ville han fara brutalt fram med drap og nedbrenning av gardar.

Tekst til kart over Olavsrådet:

Den solide vardinga av Olavsrådet tyder på at vegen var ein mykje brukt og viktig ferdselsveg. På enkelte

område er det varda fleire vegval. Det heng truleg saman med ferdsel til ulike årstider. Gravminna langs vegen fortel om ferdsel i fleire hundre år før Heilag Olav fór denne vegen.

(Bilde 3581- Vesleskaret.)

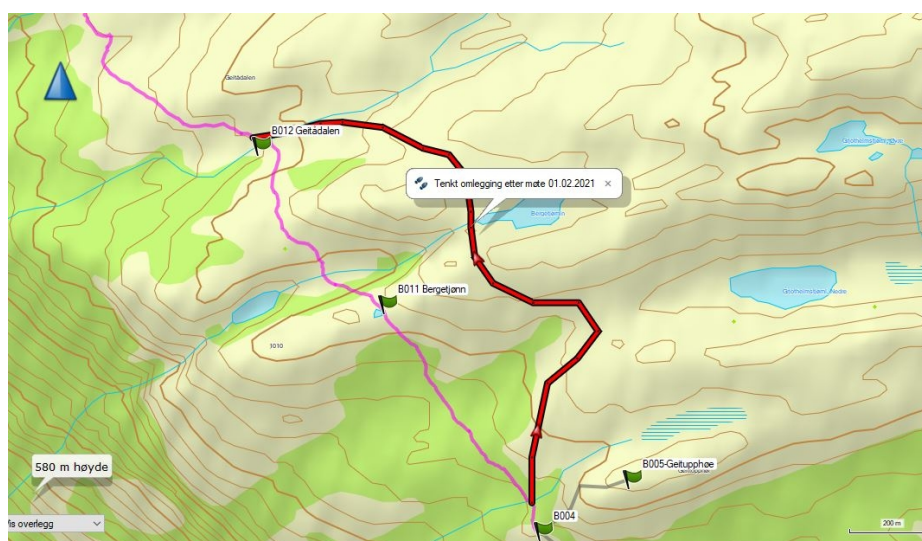
I grenseområdet mellom Lesja og Lom, i Vesleskaret, står denne varden. Varden kan ein sjå på fleire kilometers avstand både frå Lom-og Lesjasida.

(Bilde 3875,)

Olavsteinen.

Tradisjonen fortel at ved denne steinen, like sør for Råkvatnet, kvilde Heilag Olav med folka sine på turen frå Lesja til Lom.

Steinen har såleis fått namnet Olavsteinen

I kartet over er nytt forslag til stigrase, mellom Geitådalen og sørside av Geitupphøe, skissert med raud line.

Heimelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret for Reinheimen har delegert forvaltningsmyndigheit for Reinheimen nasjonalpark og tilhøyrande landskapsvernområde og naturreservat i medhald av naturmangfaldlova § 62 og nasjonalparkstyret sine vedtekter, sist revidert 01.03.2020.

Verneformål – forskrift

§2 «Føremålet med oppretting av Ottadalen landskapsvernområde er å

- ta vare på eit eigenarta naturlandskap som del av eit samanhengande høgfjellsområde

- tyta vare på det biologiske mangfaldet i området, med særleg vekt på villreinstammen i Ottadalen nord.

- ta vare på kulturminne mellom anna knytt til vatningsanlegg.

Ålmenta skal ha tilgang til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Ottadalen landskapsvernområde er verna mot inngrep som vesentleg kan endre eller verke inn på landskapet sin art eller karakter, jf. vernereglane, pkt. 1.1.

Reglane i pkt. 1.1 er ikkje til hinder for vedlikehald av merka stiar, løyper, bruer og skilt i høve til forvaltningsplanen.

Forvaltningsstyresmakta kan etter verneforskrifta § 3, pkt. 1.3 d), gje løyve til opparbeidig og merking av nye turstiar og løyper.

All ferdsel skal skje omsynsfullt og varsamt slik at det ikkje skjer skade på landskap, naturmiljø eller kulturminne. Dyrelivet må ikkje forstyrrast, jf. verneforskrift § 3, pkt. 4.1.

§ 3, pkt. 4.2. regulerer organisert ferdsel:

«Reglane i denne forskrifta er ikkje til hinder for organisert turverksemd til fots så lenge naturmiljøet ikkje blir skadelidande.

Anna organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt løyve av forvaltningsstyresmakta, jf. forvaltningsplanen.»

Forvaltningsplan

Vedlikehald og ny tilrettelegging § 3, pkt 1.2, b, 1.3, d.

Vanleg vedlikehald av eksisterande turstigar (jf. opplisting i forvaltningsplanen) er direkte heimla i verneforskrifta. Løvegen kan vedlikehaldast med varding, fargemerking og skilting. (Jf kart nr 4 og 5) Vedlikehald av varding, bruer og klopper kan skje. I den grad det er nødvendig for trygging av ferdsla kan forvaltningsstyresmakta gje løyve for bygging av nye klopper og bruer.

Ved vurdering av søknader om aktuelle tilretteleggingstiltak skal ein ta omsyn til landskap, naturmiljø og dyreliv slik at

- fysiske tilretteleggingstiltak ikkje blir skjemma for omgjevnadene
- det ikkje blir lagt til rette for ferdsel som kan medføre unødige slitasje på terrenget
- det ikkje blir lagt til rette for ferdsel som kan vere til ulempe for villreinen eller kome i konflikt med viktige viltområde som parings- og hekkeplassar.

All tilrettelegging for friluftsliv i landskapsvernområdet, som merking av stigar, stikking av skiløyper og bygging av bruer og klopper, skal vere i tråd med Direktoratet for naturforvaltning si handbok 27 Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv, 2006 (Direktoratet for naturforvaltning 2006) og Merkehandboka, DNT mfl 2002 (DNT2002).

Tilretteleggingstiltak skal utførast med vekt på omsyn til naturmiljøet og tilpassing til landskapet gjennom materialval og utforming. Ein bør helst nytte stadeigne materialar som tre og stein, men ein kan avvike frå dette av omsyn til tryggleik og vedlikehald.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som er til skade § 3, pkt 4.1, 4.2.

Det er ikkje restriksjonar på organisert turverksemd til fots så lenge dette ikkje er til skade for naturmiljøet. All ferdsel skal skje med omsyn til landskap og naturmiljø.

Organisert ferdsel er ferdsel der person, lag, firma eller liknande planlegg, koordinerer eller arrangerer turen, og det er tale om verksemd med grupper av deltakarar, ein aktivitet som blir gjenteke eller der aktiviteten er kunngjort på førehand. Utsetting av postar for turorientering, topptrim, trimpostar og liknande innafor landskapsvernområdet kjem også inn under organisert ferdsel.

Det er søknadsplikt for organisert ferdsel og andre ferdselsformer som kan skade naturmiljøet. Guiding på villrein (utanom jaktguiding) vil direkte påverke villreinen sin bruk av leveområdet og vere til skade for villreinen og er ikkje tillate. Organisert bruk av sykkel, hest

og hundespann er ikkje underlagt restriksjonar, med mindre bruken fører til slitasje på og utafor stigar slik at verneverdiar blir forringa.

Dersom slik ferdsel aukar i mengde til å bli ein trussel for verneverdiane, må forvaltningsstyresmakta vurdere bruk av søknadsplikt og tiltak som kan avbøte dette.

Naturmangfaldlova

I medhald av nml § 7, skal søknaden vurderast etter dei miljørettslege prinsippa i nml §§ 8-12, og presedensverknad.

Vurdering

Den nye turstien har som føremål å binde saman eksisterande merka turstier til ei lenger rundløype for lokalbefolkning, og dei som besøker Lom. Dei etablerte merka turstigane frå Lom nasjonalparkslandsby langs Ottaelva mot Staurust, og frå Tronodden opp til Tronoberget og Geitupphøe, er i ransona utanfor vernegrensa til Ottadalen Ivo. Ferdselen her har auka etter at Lom fekk status som nasjonalparkslandsby, og turstigane vart oppgradert med god merking, og marknadsført med gratis turkartbrosjyre. Den nye rundløypa vil bli eit godt tilbod for dei som ønskjer ein lang dagstur frå Lom sentrum. Stavåsen og området mot Geitupphøe og Tronoberget er et flott område med utsikt over Lom og vidstrakte fjellområde. Etablering av natursti god stigerking er også eit godt verkemiddel for å kanalisere og styre ferdsel slik at ein unngå sårbare områder. Sidan tiltaket er i randsona og innafor leveområdet til villrein vart saka sendt til villreinnemnda og villreinutvalet for Reinheimen -Breheimen, til uttale.

Reinheimen-Breheimen villreinutval har 11.02.21 gjeve slik uttale til tiltaket:

Reinheimen-Breheimen villreinutvalg har ikke møte de første ukene, så leder og sekretær i utvalget har behandlet din forespørsel administrativt – og konkluderte med at omsøkte sti trolig påvirker villreinen lite, hvis stien bare benyttes om sommeren. Men «føre varprinsippet» bør vurderes. Summen av tiltak og aktiviteter i området kan påvirke villreinens fremtidige områdebruk her.

Som det nevnes i saksutredningen er deler av det berørte området definert som villreinområde, samt at hekkende ørn finnes i nærheten. Lom kommunes viltkart fra november 1995 beskriver også deler av området som beiteområde for elg/hjort/rådyr, og trekkveier for disse artene. Videre defineres området også som beiteområde for orrfugl. Reinheimen-Breheimen villreinutvalg frykter at verneverdiene for området kan bli forringet ved at tursti/-løype fører flere mennesker og menneskelige aktiviteter inn i dette området. Slike tiltak har vist seg vanskelig å reversere, selv om det i ettertid kan dokumenteres uheldige virkninger av de gjennomførte tiltakene.

Villreinens leveområder utsettes for et kontinuerlig press fra andre brukergrupper i dagens samfunn. Reinheimen-området ble vel vernet for sine kvaliteter – og ikke for å bli en «opplevelsespark»?

Villreinnemnda for Reinheimen-Breheimen har behandla saka i møte 02.03.21, og har gjort slik vurdering:

Dette området er registrert som heilårs leveområde for villrein og ligg i nærleiken av fokusområde nr 9: *Honnsjoen – overgangen til Liafjellet*, jf. NINA-rapport 643. Her går det eit sterkt og konsentrert reinstrekk frå Honnsjoen mot verdifulle vinterbeite på

Liafjellet og austover til Nordheradsfjellet. Vinterbeita på Liafjelltangen har normalt lite snø og isar sjeldan ned i motsetnad til vinterbeita lengre vest. Fangstrelaterte kulturminne i området Honnsjoen og austover syner at området har vore eit viktig reinstrekk i lang tid attende. Det er viktig at korridoren til å frå Liafjelltangen blir skjerma frå inngrep og uroing. Særleg på starten og slutten av vinteren da reinen trekker inn/ut av området. Det er i dag lite ferdsel i dette området. Rundløypa slik ho er planlagd som ei sommarrute vil neppe vera problematisk for villrein.

Det er om løypa blir populær som ein innfallsport til områda lengre inn at den kan skape utfordringar og særleg om sesongen blir utvida. Det kunne eventuelt vore aktuelt med tidsavgrensing på når ruta kunne bli brukt/marknadsført, men mest truleg vil interessa for ruta bli redusert utover hausten. Ruta er vel heller ikkje særleg egna for ferdsel om vinteren.

Vedtak: Det er greitt med merking og marknadsføring av Rundløypa Tronoberget – Stavåsen – tilbake langs med Skim. Ruta bør berre bli marknadsført som ei sommarrute.

Det bør setjast som vilkår at ein har evaluering av rundløypa etter 10 år, for å sjå om den har negative konsekvensar for villrein.»

Både villreinutvalet og villreinnemnda peiker på at villrein stadig er under press frå ulike brukargrupper, og at eit tilretteleggingstiltak for turistar har vist seg å vera vanskjeleg å reversere sjølv om det i ettertid kan dokumenteast uheldige verknader. Det er særleg viktig at korridoren til å frå Liafjelltangen blir skjerma frå inngrep og uroing. Særleg på starten og slutten av vinteren da reinen trekker inn/ut av området. Det er lite ferdsel i dette området, og ei rundløype her på sommaren vil neppe vera problematisk for villrein. Turen opp frå Tronodden og Staurust er relativt bratt, og det er lite som tyder på ferdsel her vinterstid. Turstigen vil ikkje vera i direkte konflikt med villrein sidan turstigen blir nytta om sommaren. Så lenge stigen blir lagt ved opp ved øvre Bergetjønn vil ferdselen heller ikkje være til skade for ein sårbar rovfuglelokalitet i området.

Sidan det er planlagt informasjon om «Olavsrådet» over til Lesja i både kart og bilete ved Stavåsen og ned setervegen, så er det viktig at dette blir formidla slik at det ikkje fører til auka ferdsel inn i nasjonalparken. Ved etablering av informasjon om «Olavsrådet» vil det vera naturleg at det blir vurdert ei samordning av eit informasjonspunkt med nasjonalparkforvaltninga, for å gjere turgåarar merksam på nasjonalparken, som er i eit sårbart leveområde for villrein, og at området inni fjellet ikkje er tilrettelagt med merka stigar.

Kunnskapen om naturverdiar og villrein sin arealbruk i området er god, jf. naturmangfaldlova § 8, (kunnskapsgrunnlaget), og det er ikkje nødvendig å ta i bruk «føre-var-prinsippet i § 9. Ut i frå ei samla vurdering, vil tilrettelegging av ei ny stig i randsona, og i ytterkanten av Ottadalen landskapsvernområde for fottur i sommarsesongen, ikkje stride mot verneføremålet eller påverke verneverdiane nemneverdig. Tiltaket er i samsvar med Reinheimen sin besøksstrategi, om å kanalisere besøkande utanfor og i randområda av nasjonalparken som toler besøk, som t.d frå Norsk fjellsenter og Lom nasjonalparklandsby.